

Tổ chức
Lao động
Quốc tế

► **Chuẩn bị sẵn sàng
cho nghề nghiệp**

**Đề xuất dành cho học sinh
& sinh viên Việt Nam**

Bản quyền © Tổ chức Lao động Quốc tế, 2021

Xuất bản lần đầu năm 2021

Ấn phẩm của Tổ chức Lao động Quốc tế được công nhận bản quyền theo Nghị định thư số 2 của Công ước Quốc tế về Bản quyền. Tuy nhiên, một số nội dung có thể trích dẫn ngắn mà không cần xin phép, với điều kiện phải ghi rõ nguồn gốc trích dẫn. Đối với quyền tái bản hoặc dịch thuật, phải được đăng ký với Bộ phận Xuất bản của ILO (Quyền và Cấp phép), Văn phòng Tổ chức Lao động Quốc tế, theo địa chỉ CH-1211 Geneva 22, Thụy Sĩ, hoặc qua email: rights@ilo.org. Tổ chức Lao động Quốc tế luôn khuyến khích việc đăng ký này.

Thư viện, viện nghiên cứu, và những người sử dụng đã đăng ký với các tổ chức cấp quyền tái bản có thể sao chép thông tin theo giấy phép ban hành cho mục đích này. Truy cập vào trang web www.ifrro.org để biết thêm thông tin về các tổ chức cấp quyền sử dụng tại quốc gia mình.

Chuẩn bị sẵn sàng cho nghề nghiệp: Đề xuất dành cho học sinh - sinh viên Việt Nam
ISBN: 9789220350737 (Bản in), 9789220350744 (web PDF)

Các quy định áp dụng đối với các ấn phẩm của ILO phù hợp với nguyên tắc của Liên Hợp Quốc, và cách trình bày tài liệu trong ấn phẩm không thể hiện quan điểm của ILO về tình trạng pháp lý của bất cứ quốc gia, khu vực, vùng lãnh thổ hoặc chính quyền hoặc vùng phân định biên giới nào.

Các ý kiến đưa ra trong các bài báo, nghiên cứu, và các tài liệu khác có tên tác giả thuộc trách nhiệm của các tác giả, và ILO không chứng thực cho những ý kiến được đưa ra trong ấn phẩm.

Việc viện dẫn tên công ty, sản phẩm hoặc quy trình thương mại không đồng nghĩa với việc ILO chứng thực các công ty, sản phẩm hoặc quy trình thương mại đó, và việc không được nhắc đến trong ấn phẩm không có nghĩa là ILO không ủng hộ công ty, sản phẩm hoặc quy trình thương mại đó.

Truy cập trang web www.ilo.org/publns để có thông tin về các ấn phẩm và sản phẩm số của ILO.

Ấn phẩm được thực hiện với sự hỗ trợ của Liên Bang Nga. Nội dung của ấn phẩm do Tổ chức Lao động Quốc tế chịu trách nhiệm và không phản ánh quan điểm của Liên Bang Nga.

In tại Việt Nam

Tổ chức
Lao động
Quốc tế

Chuẩn bị sẵn sàng cho nghề nghiệp

**Đề xuất dành cho học sinh
& sinh viên Việt Nam**

► Lời cảm ơn

Các tác giả xin chân thành cảm ơn hơn 1.500 học sinh, sinh viên mà chúng tôi đã khảo sát trên khắp Việt Nam trong khuôn khổ dự án này. Các tác giả cảm ơn những đóng góp to lớn và tận tâm của các cộng sự, Bà Trần Ngọc Diệp từ Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO), Bà Phạm Thị Thùy Chi từ VTV7, tất cả đều là điều phối viên xuất sắc của quá trình thực hiện dự án lần này. Bà Đặng Phương Uyên đã giúp nhóm chúng tôi thực hiện được việc biên tập xuất sắc về các vấn đề quan trọng. Bà Phoenix Ho có đóng góp đáng kể trong việc hoàn thành các khuyến nghị có giá trị cho các đối tượng khác nhau. Ông Lê Đào Anh Khương và Giáo sư Col McCowan đã gieo những hạt giống đầu tiên cho việc thực hiện một cuộc khảo sát trong ý nghĩ của chúng tôi và giúp tạo ra một môi trường cho phép ý tưởng nảy nở và mang đến những sự hỗ trợ tuyệt vời. Cảm ơn nhóm ILO đã mang đến những ý tưởng sáng tạo cho công việc của chúng tôi và tiếp đó là sự phát triển tính hiện diện của website chúng tôi.

Chúng tôi cũng xin chân thành cảm ơn những người cộng sự đến từ nhiều lĩnh vực khác nhau đã dành thời gian quý báu của mình để cung cấp cho chúng tôi những góc nhìn thực tiễn và đa chiều cũng như các đóng góp đầu vào rất giá trị cho báo cáo này.

Những đề xuất trong ấn phẩm này được trích dẫn từ báo cáo gốc (có thể tìm thấy trên trang web của Sông An và ILO)

► Tóm tắt

(1) Báo cáo về sự sẵn sàng về tư duy nghề nghiệp và phát triển nghề nghiệp cho học sinh trung học phổ thông, cao đẳng và đại học;

Chương 1 – Cơ sở nghiên cứu

Chương 2 – Phương pháp nghiên cứu

Chương 3 – Tổng quan nghiên cứu nhằm đưa ra những mô tả, thống kê và phân tích dữ liệu từ những dữ liệu đã được thu thập.

Chương 4 – Học sinh THPT

Chương 5 – Học sinh cao đẳng và đại học

(2) Khuyến nghị về sự sẵn sàng và sự phát triển nghề nghiệp cho học sinh THPT, cao đẳng và đại học

Chương 6 – Các khuyến nghị chính cho học sinh, phụ huynh, giáo viên và chuyên viên hướng nghiệp dựa trên cơ sở nhóm tám yếu tố trong khung phát triển giáo dục nghề nghiệp.

Năm 2021, Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) đã hợp tác với Công ty TNHH Doanh nghiệp xã hội Hường Nghiệp Sông An và giáo sư Col McCowan thực hiện khảo sát với hơn 1500 học sinh THPT, sinh viên cao đẳng và đại học nhằm đánh giá những mức độ khác nhau trong tư duy về phát triển nghề nghiệp của học sinh và giúp hoàn thiện thang đo giáo dục hướng nghiệp và phát triển nghề nghiệp cho Việt Nam.

MỘT SỐ KẾT QUẢ TIÊU BIỂU CỦA KHẢO SÁT

► Thống kê mô tả về học sinh, sinh viên

Học sinh trung học phổ thông (THPT)

Tuổi	N	Tối thiểu	Tối đa	Trung bình
	1.435	15	19	16,84

Giới tính	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Nữ	925	64,5
Nam	475	33,1
Không xác định	35	0,4

Lớp	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Lớp 10	503	35.1
Lớp 11	583	40.6
Lớp 12	349	24.3

Vùng miền	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Bắc	871	60,7
Trung	517	36,1
Nam	47	3,2

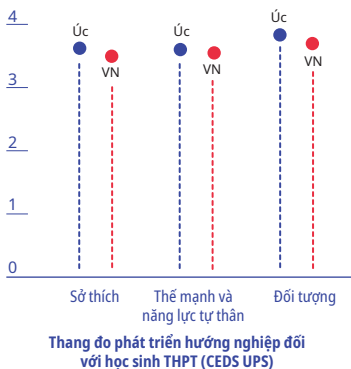
Loại hình trường	Số lượng	Tỷ lệ (%)
Công lập	1.335	93
Tư thực	100	7

Sinh viên đại học

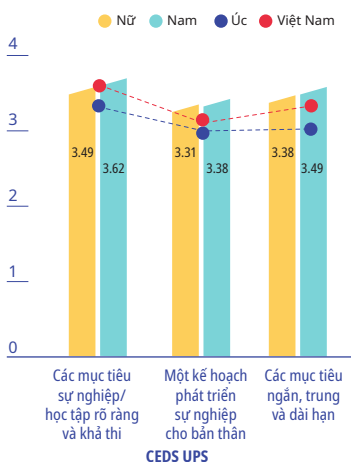
Tuổi	N	Tối thiểu	Tối đa	Trung bình
	641	19	26	20,44
Giới tính		Số lượng	Tỷ lệ (%)	
	Nữ	475	74,1	
	Nam	154	24	
	Không xác định	12	1,9	
Lớp		Số lượng	Tỷ lệ (%)	
	Năm 1, 2	448	69,9	
	Năm 3, 4, 5	193	30,1	
Vùng miền		Số lượng	Tỷ lệ (%)	
	Bắc	241	37,6	
	Trung	0	0	
	Nam	400	62,4	
Loại hình trường		Số lượng	Tỷ lệ (%)	
	Công lập	241	37,6	
	Tư thực	400	62,4	

► Học sinh THPT

So sánh giữa Úc và Việt Nam về khía cạnh Hiểu bản thân

So sánh giữa Úc và Việt Nam về khía cạnh Thiết lập mục tiêu

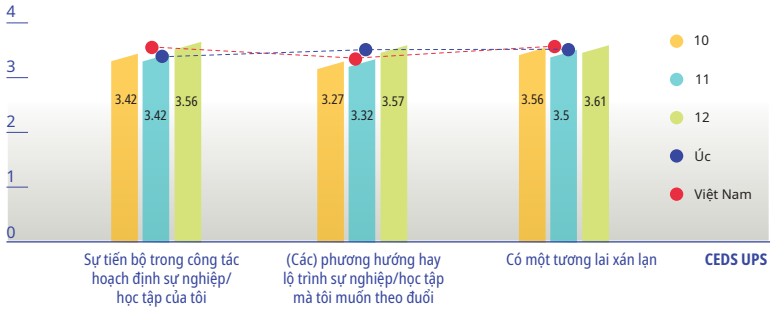
Khi so sánh khía cạnh Hiểu bản thân ở 3 mục, ta thấy sự chênh lệch là không đáng kể, chỉ khoảng 0,1 điểm cho từng mục. Kết quả này rất có thể nói lên rằng học sinh Việt Nam và Úc hiện nay đang ở mức tương đương xét về khía cạnh hiểu bản thân mình, nhất là về đam mê, thể mạnh/năng lực tự thân, cũng như nhận thức về các môn học trong lớp.

Sự chênh lệch có tăng lên chút ít ở cả 3 mục thuộc khía cạnh Thiết lập mục tiêu. Điểm số của học sinh nam cao hơn so với nữ về việc đặt ra mục tiêu rõ ràng, xây dựng kế hoạch sự nghiệp và xác định các mục tiêu ngắn, trung và dài hạn trong kế hoạch của bản thân. Khi so sánh hai quốc gia, Việt Nam nhỉnh hơn Úc về khía cạnh này (mức chênh lệch trung bình chung về khía cạnh này giữa hai quốc gia là khoảng 0,3 - 0,4 điểm).

Mức độ tự tin về sự nghiệp tăng lên theo khối lớp trong nhà trường, thể hiện qua niềm tin của học sinh về sự tiến bộ trong công tác hoạch định sự nghiệp của mình, con đường sự nghiệp mà các em đang theo đuổi, cũng như niềm hi vọng về một tương lai xán lạn. Khi so sánh với học sinh Úc, có thể thấy các em nhỉnh hơn so với học sinh Việt Nam, đặc biệt là ở mục thứ hai - (các) phương hướng hay lộ trình sự nghiệp/học tập mà các em muốn theo đuổi.

So sánh giữa Úc và Việt Nam về Mức độ tự tin (theo Lớp)

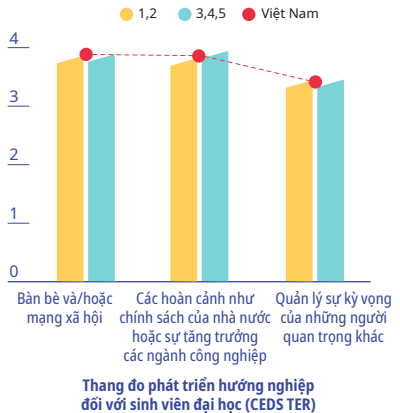

► Sinh viên đại học

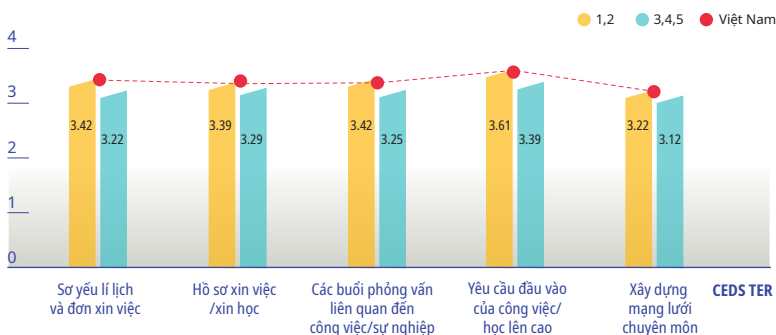
Ở bậc đại học, các yếu tố ảnh hưởng đóng vai trò xúc tác mạnh mẽ đến quyết định của sinh viên, đặc biệt là trong văn hóa Việt Nam, nơi sinh viên thường phải cân bằng giữa sự ảnh hưởng của gia đình và lựa chọn nghề nghiệp của chính mình. Khía cạnh này vượt xa mức trung bình ở mọi yếu tố khác: giới tính, cấp lớp, vùng miền, và hệ thống trường học, trong đó gồm có sự hiểu biết về (1) sự độc lập cá nhân với bạn bè hoặc các tương tác trên mạng xã hội và (2)

các hoàn cảnh như sự tăng trưởng các ngành công nghiệp và/hoặc chính sách của nhà nước, và (3) sự kỳ vọng của những người quan trọng khác trong đời sống của sinh viên đối với các quyết định nghề nghiệp của họ.

Việt Nam – Hiểu rõ về các yếu tố ảnh hưởng (theo Năm)

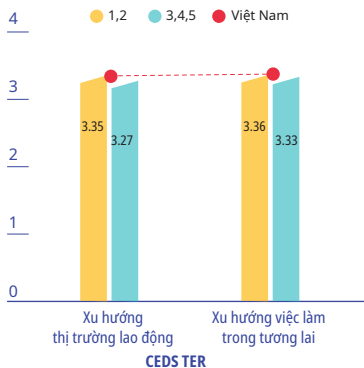
Việt Nam – Đưa ra hành động (theo Năm)

Kỹ năng đưa ra hành động có liên quan đến sự thành công trong sự nghiệp, và cả hai năm đầu đại học đều dưới mức trung bình và các năm trên đều dưới xa mức trung bình, điều đó có nghĩa là sinh viên không đồng ý với nhận định rằng họ đã thành thạo kỹ năng này, đặc biệt là khi các em tiến gần đến những năm cuối đại học. Kỹ năng đưa ra hành động bao gồm năng lực của sinh viên trong việc (1) soạn một sơ yếu lý lịch/thư xin việc, (2) cách nộp đơn xin việc / xin học, hoặc (3) cách xác định các yêu cầu đầu vào và sự phù hợp của chúng với kinh nghiệm của bản thân.

Các mục thuộc khía cạnh Kiến thức tự cảm nhận đều ở dưới mức trung bình cho mỗi nhóm đối tượng sinh viên. Có một sự chênh lệch đáng kể được ghi nhận giữa các nhóm về quản lý sự kỳ vọng. Sinh viên các trường đại học tư thục tự đánh giá khả năng của bản thân về khía cạnh này thấp hơn nhiều so với sinh viên từ các trường đại học công lập. Điều này đúng với dự đoán, khi mà chi phí theo học các trường đại học tư thường dẫn tới những kỳ vọng khác nhau đối với sinh viên.

Việt Nam – Nhận biết về kiến thức (theo Năm)

MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ ĐỂ TĂNG CƯỜNG TÍNH SẴN SÀNG VÀ PHÁT TRIỂN SỰ NGHIỆP

/// Mô hình học tập 70:20:10¹ trong quá trình phát triển sự nghiệp

70: Trách nhiệm cốt lõi của quá trình phát triển sự nghiệp là ở chính bản thân mỗi học sinh, chứ không phải ở cha mẹ, giáo viên hoặc bạn bè hay bất kỳ ai khác.

20: Quá trình phát triển sự nghiệp theo kiểu tự định hướng là điều khả dĩ. Mỗi học sinh đều có thể bắt đầu quá trình phát triển sự nghiệp cho bản thân mà trong đó cam kết là yêu cầu duy nhất.

10: Phát triển sự nghiệp là một quá trình suốt đời, và nó nên bắt đầu càng sớm càng tốt.

/// Bốn nhóm đối tượng mục tiêu

Bốn nhóm đối tượng mà khuyến nghị này nhắm đến bao gồm học sinh, sinh viên (nghĩa là gồm cả học sinh THPT, sinh viên cao đẳng và đại học, trừ trường hợp cần phân biệt cụ thể giữa hai nhóm), phụ huynh, giáo viên của họ và những người làm công tác hướng nghiệp nói chung.

1/ Thiết kế giảng dạy ở Úc (2021). Mô hình học tập 70:20:10. Truy cập tại: <https://instructional-design.com.au/the-702010-learning-model/>

HỌC SINH, SINH VIÊN

▼ A - Hiểu biết: Bản thân, các Yếu tố Ảnh hưởng và Cơ hội/Thế giới việc làm

Báo cáo cũng khẳng định thách thức lớn nhất, đó là sự hiểu biết của họ về cơ hội /thế giới việc làm. Do đó, có 5 bước hành động được khuyến nghị ở đây:

- 1. Thay đổi hệ tư duy:** trước khi bắt đầu bất cứ điều gì, hãy chứng lại một chút và làm chủ hành trình phát triển sự nghiệp của chính mình. Bạn là chủ nhân của cuộc hành trình này. Hoàn toàn chịu trách nhiệm về kết quả của hành trình. Thay đổi hệ tư duy là điều rất quan trọng vì một khi bạn đảm nhận nhiệm vụ này, bạn không còn dựa vào cha mẹ, giáo viên, người cố vấn hoặc nhà tuyển dụng tương lai để định hướng cho sự phát triển sự nghiệp của bạn. Họ chỉ ở đó để hỗ trợ bạn vào những thời điểm mà bạn cần họ trong khi bạn vẫn luôn là người đi chính trong hành trình này.
- 2. Khai thác câu chuyện:** tận dụng mọi cơ hội để tìm hiểu về thế giới việc làm xung quanh bạn, bắt đầu từ cha mẹ của bạn, rồi sau đó mở rộng sang những người thân của bạn và tiếp cận với tất cả những người mà bạn tương tác hàng ngày. Trao đổi về những trách nhiệm công việc của họ, trách nhiệm nào phù hợp với đam mê của họ, công việc đó đòi hỏi những kỹ năng gì, ngành học của họ trước đây là gì,... Bạn có thể tham khảo danh sách câu hỏi tại đường dẫn² này. Bạn cũng có thể bổ sung câu hỏi của mình vào danh sách. Kể chuyện là cách dễ dàng và thú vị nhất để bắt đầu tìm hiểu về thế giới việc làm. Lưu ý rằng đừng chỉ hỏi về công việc mà bạn cảm thấy hứng thú. Trong giai đoạn đầu này, bộ óc tò mò là yếu tố rất quan trọng - hãy tìm hiểu càng nhiều càng tốt để mở rộng chân trời của bạn.
- 3. Tìm hiểu thị trường việc làm:** Giờ đây khi bạn đã khám phá thế giới việc làm thông qua các câu chuyện, đã đến lúc bạn bắt đầu nghiên cứu về thị trường việc làm. Lướt qua các công cụ tìm kiếm việc làm như Vietnamworks hoặc 123Job sẽ cung cấp cho bạn thông tin chung về thị

2/ Hướng nghiệp Sông An (2021). Bảng hỏi phỏng vấn nghề nghiệp bằng tiếng Việt. Truy cập tại: <https://huongnghiepsongan.com/bang-cau-hoi-phong-van-nghe-nghiep/>

trường việc làm sở tại, bao gồm những công việc đang có vị trí trống trên thị trường hiện nay, những yêu cầu của nhà tuyển dụng đối với nhân viên tiềm năng của họ trong từng vị trí công việc và nhiều thông tin khác. Bạn có thể tham khảo một số công cụ tìm kiếm việc làm và công cụ tìm kiếm cơ hội thực tập tại liên kết³ này.

4. Hiểu biết về bậc đại học: Đối với học sinh THPT, bạn phải khám phá thế giới đại học càng sớm càng tốt. Đừng ngại tự mình đến thăm trường cao đẳng hoặc đại học gần nhà. Nhờ anh chị em ruột hoặc anh chị em họ của bạn đưa bạn đến trường cao đẳng hoặc đại học của họ. Mượn sách giáo khoa của họ để biết được họ học những kiến thức gì. Lướt qua các trang web của các trường cao đẳng hoặc đại học mà bạn yêu thích. Truy cập “trang tự sự của sinh viên” của họ để có ý tưởng về văn hóa của sinh viên. Tham dự chuyến tham quan trường cao đẳng/đại học miễn phí ngay khi bạn có cơ hội được họ mời.

5. Học tập trải nghiệm: Đối với sinh viên đại học, hãy tích lũy kinh nghiệm tại nơi làm việc nhiều nhất có thể thông qua cơ hội thực tập và/hoặc học việc, các dự án liên quan đến doanh nghiệp, cuộc thi do họ tài trợ, cơ hội làm tình nguyện viên, trải nghiệm câu lạc bộ sinh viên và các hoạt động khác. Lưu ý rằng bạn nên chọn những cơ hội mà bạn phát triển tốt nhất và tập trung vào chất lượng hơn là số lượng các trải nghiệm.

▼ B – Hành động: Mục tiêu, Hành động và Đánh giá

Đối với những học sinh, sinh viên tự đánh giá mình ở mức trung bình hoặc dưới trung bình trong ba lĩnh vực hành động: Thiết lập mục tiêu và đánh giá/chiếm nghiệm về các mục tiêu đó, đưa ra các hành động trong việc tìm hiểu các phương án học tập/công việc, và xúc tiến các hoạt động như xin đi học/đi việc. Thông thường, ba lĩnh vực hành động này sẽ được cung cấp và khích lệ bởi các cơ sở giáo dục, mà cụ thể một giáo viên hướng nghiệp ở nhà trường trung học hoặc một trung tâm hướng nghiệp ở trường đại học. Ở một đất nước như Việt Nam, nơi mà những dịch vụ như vậy vẫn còn hiếm hoi, thì trách nhiệm lại thuộc về chính các học sinh, sinh viên. Các bước hành động sau được khuyến nghị:

3/ Hướng nghiệp Sông An (2021). Kênh tìm việc bằng tiếng Việt. Truy cập tại: <https://huong-nhiepsongan.com/cac-kenh-thong-tin-de-tim-hieu-nghe/>

1. Nếu trong trường của bạn có giáo viên hướng nghiệp hoặc có trung tâm hướng nghiệp, hãy trao đổi với họ nhiều nhất có thể để tìm kiếm trợ giúp trong việc thiết lập mục tiêu và đánh giá/chiêm nghiệm về các mục tiêu của bạn. Nếu không, thì hãy sử dụng các tài nguyên địa phương. Đường link cho việc thiết lập mục tiêu và đánh giá/chiêm nghiệm các mục tiêu cho học sinh THPT được cung cấp tại đây: <http://bit.ly/BMcungHSlapkehoachNN> và đường link cho sinh viên đại học được cung cấp tại đây: <https://bit.ly/BMlapkehoachNN> (mẫu lập kế hoạch nghề nghiệp).

2. Đối với học sinh THPT, hãy làm theo hướng dẫn⁴ trong Sổ tay này hoặc đăng ký khóa học trực tuyến về phát triển nghề nghiệp theo kiểu tự định hướng theo đường link sau - <https://www.udemy.com/course/tu-huong-nghiep-hoc-sinh-cap-3/>, để chuẩn bị cho các lựa chọn sau trung học của bạn. Hãy nhớ đến sự thay đổi hệ tư duy mà tôi đã đề cập ở trên - bạn phải làm chủ quá trình phát triển sự nghiệp của mình. Hãy tin tôi, bạn càng đầu tư nhiều thời gian bao nhiêu, thì kết bạn nhận được càng xứng đáng bấy nhiêu.

3. Đối với sinh viên đại học, để chuẩn bị cho thị trường việc làm, tốt nhất bạn nên tập trung vào việc xây dựng kỹ năng hành nghề của mình trong suốt thời gian đào tạo tại cơ sở giáo dục đã chọn cũng như thông qua các hoạt động ngoại khóa. Mô hình ASK (Thái độ, Kỹ năng, Kiến thức), vốn được sử dụng rộng rãi trong đánh giá năng lực với trọng tâm là Thái độ, có thể là một điểm khởi đầu lý tưởng để tự đánh giá và phát triển năng lực của bạn nhằm đáp ứng yêu cầu của nhà tuyển dụng.

8 bước nêu trên đan xen và bổ sung cho nhau trong quá trình phát triển nghề nghiệp của một người học.

▼ C – Thái độ: Sự tự tin và kiến thức tự cảm nhận (Sinh viên đại học)

Một khi người học hoàn thành 8 bước hành động nêu trên, họ sẽ tự động có được sự tự tin vào định hướng học tập/ngành nghiệp trong tương lai, đồng thời nâng cao kiến thức, hiểu biết của họ về xu hướng việc làm trong tương lai.

4/ Hướng nghiệp Sông An (2021). Lập kế hoạch phát triển sự nghiệp bằng tiếng Việt. Truy cập tại: <https://huongnghiepsongan.com/cac-buoc-cho-nghanh-va-cho-truong/>

PHỤ HUYNH

▼ A - Hiểu biết: Bản thân, các Yếu tố ảnh hưởng và Cơ hội/Thế giới việc làm

1. Thay đổi hệ tư duy:

Trước khi bắt tay vào giúp đỡ con bạn, hãy chứng lại một chút và thừa nhận rằng con bạn là chủ nhân của hành trình phát triển sự nghiệp của chính chúng. Dù bạn có yêu thương, quan tâm và muốn giúp đỡ con mình đến đâu, thì tốt nhất bạn nên để con tự đi trên con đường phát triển sự nghiệp của mình ngay từ bây giờ để một ngày nào đó khi bạn không còn bên cạnh con nữa, thì chúng có đủ năng lực để tự đứng trên đôi chân của mình. Thay đổi cách suy nghĩ là điều rất quan trọng bởi vì một khi bạn thừa nhận rằng con bạn là chủ nhân của cuộc đời mình, bạn sẽ có thể giữ khoảng cách chừng mực và không tiếp quản quá trình phát triển sự nghiệp của con.

2. Kể chuyện: Con bạn học được bài học đầu tiên về thế giới việc làm thông qua bạn. Trò chuyện với con ngay từ khi còn nhỏ về những trải nghiệm học tập và làm việc trong quá khứ của bạn sẽ là một ý tưởng hay. Những bài học tốt nhất mà bạn có thể cung cấp cho con mình, nghe có vẻ ngạc nhiên, lại chính là những bài học về sự thất bại và cách vượt qua thất bại, bao gồm cả những động lực thúc đẩy bạn trong suốt cuộc đời, lý do tại sao bạn duy trì công việc hiện tại, hơn là những câu chuyện về những thành công của bạn. Con bạn học được bài học về sự gan dạ khi chúng thấy cách bạn kiên trì vượt qua những giai đoạn khó khăn, cũng như về ý thức trách nhiệm khi chúng thấy cách bạn cam kết với những lời hứa của mình.

3. Cơ hội học tập trải nghiệm: Theo mô hình học tập 70:20:10 đã đề cập ở trên, một người trẻ sẽ học tốt nhất khi họ có cơ hội được tiếp xúc trực tiếp và trải nghiệm thực tế. Hãy cho con bạn cơ hội thử sức với những đam mê của chúng, để nuôi dưỡng những thế mạnh tự nhiên của các con. Đảm bảo rằng chúng không viển vông hoặc thử sức với những điều mà mình sợ bỏ lỡ (FOMO). Thường xuyên có các cuộc trò chuyện với con để giúp con chiêm nghiệm về những kiến thức đã học được trong suốt chặng đường.

▮▮ B - Hành động: Mục tiêu, Hành động và Đánh giá

Cách tốt nhất để giúp con bạn thiết lập mục tiêu, hành động và đánh giá/chiêm nghiệm về quá trình phát triển sự nghiệp của chúng là đảm bảo sự cân bằng giữa việc hỗ trợ và duy trì các ranh giới. Cung cấp cho chúng cơ hội và đồng thời yêu cầu chúng phải đi hết chặng đường mà chúng đã vạch ra. Cho chúng quyền tự do lựa chọn và buộc chúng phải chịu trách nhiệm về hành động của mình.

▮▮ C - Thái độ: Sự tự tin và kiến thức tự cảm nhận (Sinh viên đại học)

Sau khi phụ huynh hoàn thành các bước được khuyến nghị trên đây, con cái của họ sẽ có sự tự tin và nhận biết rõ về kiến thức của bản thân.

GIÁO VIÊN

▮▮ A - Hiểu biết: Bản thân, các Yếu tố ảnh hưởng và Cơ hội/Thế giới việc làm

1. **Thay đổi hệ tư duy:** Trước khi bắt tay vào giúp đỡ học sinh của bạn, hãy chững lại một chút và thừa nhận rằng học sinh của bạn là chủ nhân của hành trình phát triển sự nghiệp của chính họ. Là một giáo viên, chúng ta có xu hướng nghĩ rằng chúng ta phải cung cấp cho học sinh câu trả lời cho câu hỏi của họ, hoặc giải pháp cho vấn đề của họ. Trong trường hợp này, tốt nhất là bạn nên tập trung vào việc giúp họ xây dựng tính tự chủ, một trong những yêu cầu quan trọng để thành công trong sự nghiệp tương lai. Trao quyền và khuyến khích học sinh của bạn khám phá hành trình phát triển sự nghiệp của chính họ ngay từ bây giờ để cuối cùng họ có đủ năng lực để tự đứng trên đôi chân của mình, tự quyết định và chịu hoàn toàn trách nhiệm cho hành động của mình. Thay đổi hệ tư duy là điều rất quan trọng bởi vì một khi bạn thừa nhận rằng học sinh của bạn là chủ nhân của cuộc sống của họ, bạn sẽ có thể giữ khoảng cách chừng mực và đóng vai trò của người hỗ trợ một cách hiệu quả.

2. Học tập suốt đời: Giáo viên là người có công việc khó khăn nhất trên trái đất. Bạn nhận được nhiệm vụ mới hàng năm, đáp ứng nhiều yêu cầu khẩn cấp hàng tuần, thậm chí là hàng ngày, thường xuyên chịu sự chỉ đạo từ nhiều hướng về cách thức làm sao để làm tốt công việc của bạn, và nhiều thứ khác nữa. Do đó, bạn sẽ chẳng phải làm bất cứ điều gì phi thường trong vai trò giúp học sinh của bạn nâng cao năng lực phát triển nghề nghiệp của họ. Thay vào đó, bạn nên bổ sung hoặc đào sâu hơn một chút những thứ bạn đã làm tốt trong công việc hàng ngày của mình. Bước hành động đầu tiên là ý thức về việc học tập suốt đời.

Với tư cách là những người hỗ trợ học sinh của bạn trong hành trình phát triển sự nghiệp của họ, điều tốt nhất mà bạn có thể làm cho họ là cùng học với các em. Hãy đọc các khuyến nghị dành cho học sinh ở trên và thực hiện chúng như thể bạn là một trong những học sinh của mình. Đừng sợ rằng bạn không biết nhiều hơn học sinh của mình. Giáo viên không thể biết tất cả mọi thứ. Với kinh nghiệm sống, nền tảng học vấn, và sự hiểu biết của bạn về học sinh của mình, bạn có thể cung cấp cái nhìn sâu sắc có lợi cho học sinh. Đó là một điều thiết yếu bạn có thể làm cho học sinh - học cùng với các em và cung cấp cho các em cái nhìn sâu sắc của bạn từ góc độ quan tâm và mang tính trung lập.

3. Hỏi những câu hỏi mang tính phản biện: Một hỗ trợ hữu ích khác mà bạn có thể cung cấp cho học sinh của mình là đưa ra các câu hỏi phản biện liên quan đến nghề nghiệp trong các tương tác hàng ngày với các em. Tận dụng cơ hội mỗi khi bạn tương tác với học sinh của mình – có thể trong bối cảnh lớp học của bạn, trong cuộc trò chuyện giữa giờ giải lao/giờ ăn trưa, trong các dự án bạn giao cho học sinh, trong các hoạt động ngoại khóa mà bạn hướng dẫn cho các em... để buộc các em suy nghĩ về thế giới công việc ngoài kia. Đặt ra những câu hỏi mà ngay cả bạn cũng không biết câu trả lời và cùng với các em khám phá câu trả lời. Lại nữa, bạn không cần phải biết nhiều hơn học sinh của mình. Có một câu nói của các giáo viên được yêu thích, “Tôi không nghĩ rằng tôi thông minh hơn hoặc hiểu biết hơn tất cả các em. Tôi cá là một số em có thể đánh bại tôi về điều đó. Tôi chắc chắn rằng tôi thông thái hơn tất cả các em do tuổi đời và kinh nghiệm sống của mình. Điều đó – các em không thể đánh bại tôi.” Với công nghệ hiện tại, đúng là học sinh có thể tiếp cận với tất cả các loại thông tin, và nếu các em quyết tâm, các em có thể trở thành một

chuyên gia trong lĩnh vực mà mình quan tâm. Điều tiêu cực đi kèm với đó là các em có thể dễ dàng bị bội thực thông tin và khó đưa ra quyết định. Đó là lúc một người thầy thông thái có thể can thiệp, hỗ trợ.

4. Tổ chức học tập trải nghiệm: Trong quá trình giảng dạy của bạn, bất cứ khi nào bạn có thể, hãy dành không gian cho việc học tập trải nghiệm. Điều đó có thể chỉ đơn giản là giao bài tập về nhà, trong đó học sinh nghiên cứu về công việc mơ ước của mình và sử dụng bất kỳ hình thức sáng tạo nào (video, blog, podcast, kịch, thơ,...) để làm bài và nộp bài tập cho bạn. Một cách khác là liên tục kết nối chủ đề bạn giảng dạy với các kỹ năng mà người lao động hiện đang cần trong thế giới việc làm. Tránh nói về chức danh công việc và những ngành học trong tương lai vì chúng khó đoán định và thường xuyên thay đổi. Thay vào đó, hãy tập trung vào chủ đề cụ thể và dễ nắm bắt - những kỹ năng hành nghề mà người lao động cần có để có thể có được/duy trì/thăng tiến trong công việc.

▼ B – Hành động: Mục tiêu, Hành động và Đánh giá

Đồng hành nghề nghiệp: Vai trò tốt nhất mà bạn có thể đảm nhiệm để hỗ trợ học sinh của mình trong lĩnh vực này là trở thành người bạn đồng hành nghề nghiệp của học sinh. Lắng nghe câu chuyện của các em, đặt ra những câu hỏi phản biện và chiêm nghiệm, đồng thời thách thức họ thực hiện các hành động để phát triển vượt ra khỏi vùng an toàn của họ, để không đi theo hướng dễ dàng. Đây là giai đoạn mà họ cần có những phản hồi trung thực và sự can thiệp mang tính đồng cảm như, “Em đã đặt ra mục tiêu đó cho mình, nhưng em vẫn chưa thực hiện bất kỳ hành động nào theo kế hoạch. Chuyện gì đang xảy ra vậy?” hoặc “Đây có thực sự là phương án tốt nhất cho em không? Em đã nghiên cứu đủ các phương án khác chưa? Có góc nhìn nào khác để xem xét phương án của em không? Em đã chia sẻ với bố mẹ mối quan tâm thực sự của mình là gì chưa?” Một người bạn đồng hành nghề nghiệp không chỉ dừng lại ở việc lắng nghe và hỗ trợ vô điều kiện, người ấy còn đối đầu và can thiệp thực tế với ngụ ý tốt. Cuối cùng, một người bạn đồng hành nghề nghiệp vẫn tôn trọng quyết định của học sinh vì sau tất cả, đó là hành trình mà em đang đi.

▼ C – Thái độ: Sự tự tin và kiến thức tự cảm nhận (Sinh viên đại học)

Một khi giáo viên hoàn thành các bước được khuyến nghị ở trên, thì học sinh của họ sẽ có được sự tự tin và kiến thức tự cảm nhận cần thiết.

NGƯỜI LÀM CÔNG TÁC HƯỚNG NGHIỆP

Đối với những người làm công tác hướng nghiệp đang đọc báo cáo này, bạn nên đặt câu hỏi sau đây mang tính bao trùm, xuyên suốt, “Làm cách nào để tôi có thể tranh thủ kết quả của báo cáo này để hỗ trợ tốt nhất cho khách hàng của mình?” Có một số điểm nổi bật mà tôi muốn chỉ ra ở đây:

- 1.** Làm quen với tất cả các mục trong Thang đo Phát triển Giáo dục Hướng nghiệp (CEDS) trong phần Phụ lục. Tham khảo cả hai thang đo cho học sinh THPT và sinh viên đại học.
- 2.** Đọc tất cả các khuyến nghị cho học sinh, phụ huynh và giáo viên ở trên. Xem lại các mục trong thang đo CEDS nếu cần.
- 3.** Tập trung vào các khía cạnh/thành tố có mức đánh giá cao ở học sinh, sinh viên: Hiểu bản thân và các yếu tố ảnh hưởng, Ra quyết định, Tin vào chính mình, Kết quả (Học sinh THPT), Khả năng thích ứng (Sinh viên đại học), Lạc quan (Sinh viên đại học). Sử dụng các thành tố này làm đòn bẩy khi làm việc với các em nhằm phát huy chúng.
- 4.** Làm việc với học sinh, sinh viên để giúp khắc phục, phát triển các thành tố có mức đánh giá thấp ở học sinh, sinh viên: Hiểu biết về Cơ hội/Thế giới việc làm, Thiết lập mục tiêu, Đưa ra hành động, Đánh giá/Chiêm nghiệm, Tự tin, Kiến thức tự cảm nhận (Sinh viên đại học)
- 5.** Nhấn mạnh mô hình học tập 70:20:10 khi làm việc với khách hàng của bạn và trao quyền cho họ làm chủ quá trình phát triển sự nghiệp của họ.

Chung quy lại, đây là một nỗ lực nhiều năm để cùng nhau tạo ra tác động đến sự phát triển nghề nghiệp của học sinh, sinh viên. Một khi người học đã ngồi trước vô-lăng, thì mọi chủ thể hữu quan khác đều đóng vai trò không thể thiếu để đồng hành cùng các em trong suốt hành trình. Chúng tôi đã chứng kiến những câu chuyện thành công từ các trường học trong nước, các tổ chức giáo dục quốc tế, các kênh truyền hình giáo dục quốc gia như VTV7 và vô số cá nhân thuộc mọi tầng lớp xã hội. Những câu chuyện đó đã gieo mầm hy vọng để chúng tôi duy trì nỗ lực chung của mình để tiếp sức cho những người trẻ tuổi vươn lên trong cuộc sống.

PHỤ LỤC

Cách chọn nghề nghiệp tương lai của tôi - hướng dẫn từng bước cho người tìm việc

(Ấn phẩm của ILO:

https://www.ilo.org/emppolicy/pubs/WCMS_800646/lang--en/index.htm)

Bốn chặng của cuộc hành trình

Hiểu hơn về
bản thân mình

Thời gian
trung bình: 1 ngày

Khám phá
nghề nghiệp

Thời gian
trung bình: 2 ngày

Lựa chọn
nghề nghiệp tương lai

Thời gian
trung bình: 5 ngày

Xây dựng
chiến lược

Thời gian
trung bình: 2 ngày

Các kỹ năng xã hội và kỹ năng chuyển đổi

Kỹ năng xã hội là khả năng giao tiếp và tương tác một cách tích cực với những người xung quanh (quan hệ công việc, gia đình ...)

Kỹ năng chuyển đổi là những kỹ năng có thể được sử dụng trong bất kỳ lĩnh vực hoạt động hoặc nghề nghiệp nào. 14 kỹ năng thường được xem xét:

- ▶ Khả năng thích ứng
- ▶ Quản lý stress
- ▶ Làm việc nhóm
- ▶ Năng lực gắn kết mọi người với nhau

- ▶ Kỹ năng giao tiếp
- ▶ Tính tự chủ
- ▶ Năng lực ra quyết định
- ▶ Kỹ năng tổ chức
- ▶ Tính tỉ mỉ

- ▶ Đưa ra đề xuất
- ▶ Tính tò mò
- ▶ Sự quyết tâm
- ▶ Lùi lại một bước
- ▶ Khả năng đáp ứng

Điều gì là quan trọng với bạn?

Các đặc điểm chính trong ưu tiên nghề nghiệp của bạn: Đam mê, Giá trị và Môi trường làm việc

Hạn chế

Bốn loại hạn chế trong việc ra quyết định lựa chọn một nghề: khả năng di chuyển, điều kiện sức khỏe, gia đình, giờ làm việc và số ngày làm việc

▶ Khám phá nghề nghiệp

Thế giới nghề nghiệp không chỉ giới hạn ở một số ít ngành nghề xung quanh bạn: trong gia đình, với hàng xóm, bạn bè, trên các phương tiện truyền thông hoặc trên mạng xã hội...

Hãy mở ra cho mình những chân trời mới!
Có hơn 530 loại ngành nghề và hơn 10,000 chức danh công việc. Hãy khám phá chúng!

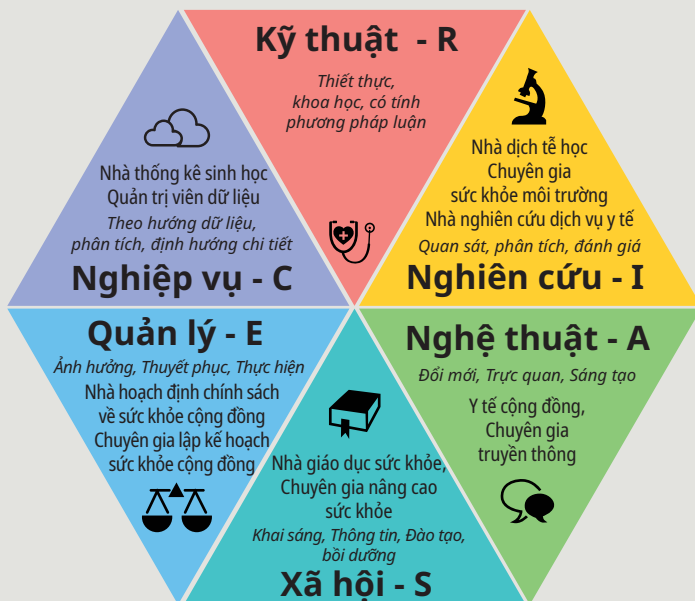
Ý tưởng công việc từ chân dung nghề nghiệp của tôi so với ý tưởng công việc từ các lĩnh vực nghề nghiệp

Lấy cảm hứng từ bức chân dung này, hãy tưởng tượng và viết ra tất cả những ý tưởng công việc xuất hiện trong tâm trí bạn. Ngay cả khi một số ý tưởng có vẻ vô lý hoặc không thực tế đối với bạn, đừng loại trừ bất kỳ ý tưởng nào trong số đó ngay tại thời điểm này. Hãy đưa chân dung nghề nghiệp của bạn cho một số người đáng tin cậy, gia đình hoặc bạn bè để họ xem và lắng nghe các ý kiến, bình luận của họ.

Các hoạt động kinh tế và ngành nghề có thể được phân thành các lĩnh vực cụ thể với các loại hình công việc khác nhau.

Ý tưởng công việc từ các mối quan tâm chính

Nhà tâm lý học nổi tiếng John L. Holland đã xác định 6 mối quan tâm nghề nghiệp chính bao trùm tất cả các ngành nghề hiện có.

▮▮ Tương lai việc làm

Thế giới việc làm đang thay đổi. Một số công việc đang biến mất, số khác đang được tạo ra để đáp ứng những thay đổi trên hành tinh của chúng ta:

- Tăng trưởng nhân khẩu học ở các nước phía nam bán cầu
- Dân số già hóa ở các nước phía bắc bán cầu
- Sự nóng lên toàn cầu
- Cạn kiệt tài nguyên thiên nhiên
- Tìm kiếm năng lượng mới bền vững và không gây ô nhiễm
- Số hóa tất cả các khía cạnh của nền kinh tế...

▶ Sắp xếp và ưu tiên các ý tưởng về các ngành nghề

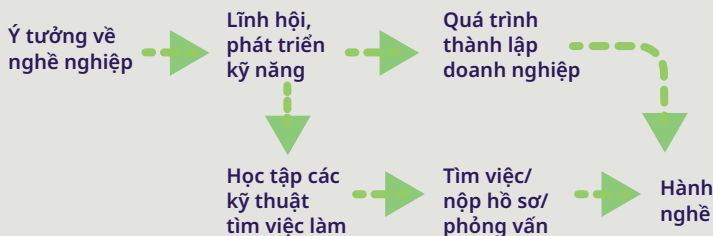
Tập hợp thành một danh sách duy nhất tất cả các nghề => Đối với mỗi nghề, hãy tự đặt câu hỏi về khả năng tương thích của nó với chân dung nghề nghiệp của bạn, đặc biệt là về những hạn chế cá nhân của bạn => sau đó đưa ra bảng xếp hạng top 5 nghề phù hợp nhất

▶ Lựa chọn nghề nghiệp tương lai

Tất cả các ngành nghề đều có những mặt tích cực và tiêu cực. Nhìn từ bên ngoài, chúng ta có thể có xu hướng lý tưởng hóa chúng hoặc ngược lại, chỉ nhìn thấy những khía cạnh bất lợi của chúng. Do đó, điều hết sức cần thiết là phải xem xét từng triển vọng công việc để đưa ra lựa chọn sáng suốt.

▶ Xây dựng chiến lược của riêng bạn cùng với Kế hoạch hành động

Đối với người tự kinh doanh (các giai đoạn thành lập doanh nghiệp) hoặc lao động làm công ăn lương:

Bảng kiểm cho kế hoạch hành động

Hành động	Thời hạn	Với ai, ở đâu, cách làm?	Đã thực hiện hay chưa?	
			Rời/chưa	Hành động điều chỉnh
Trình bày kế hoạch của tôi với những người xung quanh				
Trình bày dự án của tôi với những cá nhân và tổ chức có thể tư vấn hoặc giúp đỡ tôi				
Xác định những kỹ năng tôi đang còn thiếu				
Phát triển dự án đào tạo, bồi dưỡng của tôi (* lời khuyên ở trang sau)				
Tìm nguồn tài trợ cho khóa đào tạo, bồi dưỡng của tôi				
Thực hiện theo (các) khóa đào tạo, bồi dưỡng của tôi và nhận (các) văn bằng/chứng chỉ tốt nghiệp				
Chuẩn bị một sơ yếu lí lịch (CV) phù hợp với dự án của tôi				
Nhắm tới các công ty mục tiêu và thiết lập chiến lược tìm kiếm việc làm của tôi				
Tháo gỡ bất kỳ rào cản nào nếu có				
Tự mình xây dựng hồ sơ xin việc?				
Sử dụng mạng xã hội một cách thông thái				
Chuẩn bị cho các cuộc phỏng vấn xin việc				
Chuẩn bị cho việc gia nhập công ty và những ngày đầu tiên của tôi trên cương vị mới				

- ▶ Có cần phải có bằng cấp/chứng chỉ hoặc chức danh nghề nghiệp cụ thể nào để hành nghề trong tương lai không?
- ▶ Bạn còn thiếu những kỹ năng nào để hành nghề trong tương lai?
- ▶ Tìm một số giải pháp đào tạo, bồi dưỡng (hình thức hỗn hợp/trực tiếp /từ xa)
- ▶ Xác định các tổ chức đào tạo, bồi dưỡng phù hợp

▶ **Các tài liệu tham khảo khác**

ILO career guidance toolkit:

https://www.ilo.org/skills/projects/g20ts/viet-nam/WCMS_757288/lang-en/index.htm /

https://www.ilo.org/hanoi/Informationresources/Publicinformation/newsitems/WCMS_757520/lang-en/index.htm

O*NET Career Exploration Tools from USA /

<https://www.dol.gov/agencies/eta/onet/Tools>

Career quizzes and tests on JOB BANK from Gvt of Canada

<https://www.jobbank.gc.ca/career-planning/quizzes>

John L. Holland career theory: https://en.wikipedia.org/wiki/Holland_Codes

Hướng nghiệp Sông An: <https://huongnghiepsongan.com/>

Instructional Design Australia (2021). The 70:20:10 Learning Model.

Retrieved from

<https://instructionaldesign.com.au/the-702010-learning-model/>

GSO (2020). A report: Socio-economic situation in the second quarter and six months of 2020. A monthly report of General Statistics Office Vietnam

Navigos group (2018). A report: Fresh graduates with opportunities and challenges in initial steps of career development. Internal usage

Colin McCowan OAM et al. (2017). Introducing career education and development: a guide for personnel in educational institutions in both developed and developing countries. Rochedale South, Queensland publication

Tuan, N. M. (2011). Vietnamese Students Employability Skills. International Education Studies, 4(4), 175-191.